

1

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії,
ректор ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти»

М. О. Кириченко

2019 р.

**ПРОГРАМА
(співбесіда)**

**фахового вступного випробування
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
зі спеціальності: 016 «Спеціальна освіта»
галузі знань: 01 «Освіта/Педагогіка»
за спеціалізацією/ освітньо-професійною програмою
«Спеціальна освіта»**

Укладач:

професор кафедри педагогіки,
управління та адміністрування,
кандидат педагогічних наук, доцент

Т. А. Махиня

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, управління
та адміністрування ННІМП

Протокол № ___ від « ___ » _____ 2019 р.

Зав. кафедри _____ З. В. Рябова

На засіданні Вченої ради ННІМП
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Протокол № ___ від « ___ » _____ 2019 р.

Голова Вченої ради ННІМП, професор _____ О. В. Алейнікова

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка
2. Зміст програми співбесіди
3. Питання для визначення рівня знань абітурієнтів
4. Рекомендована література
5. Порядок проведення та критерії оцінювання фахового вступного випробування (співбесіди)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою співбесіди при прийомі на навчання на основі диплому бакалавра / спеціаліста / магістра здобутого за іншою спеціальністю є з'ясування рівня знань та вмінь, абітурієнтів для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Спеціальна освіта» зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», а також проходження конкурсу.

Програма додаткового вступного випробування у формі співбесіди складена за принципами комплексності, уніфікації, сумісності та взаємозамінності засобів і форм діагностики, вона є підставою для надійного та об'єктивного оцінювання відповідності рівня освітньо-професійної підготовки вступника встановленим вимогам. Зміст програми додаткового вступного випробування у формі співбесіди зі спеціальної освіти має комплексний характер та охоплює такі базові змістові модулі: корекційна психопедагогіка та спеціальна психологія.

Підґрунтям для визначення змісту модулів є передбачені кваліфікаційною характеристикою магістра відносно самостійні напрямки його практичної діяльності. У кожному модулі поєднується матеріал теоретичного та прикладного характеру, покликаний виявити вміння використовувати категоріальний апарат, методи даної спеціальності. При цьому враховано специфіку кожного з модулів та їх міжпредметні зв'язки.

На вступному випробуванні вступники повинні продемонструвати знання фундаментальних основ спеціальної освіти, вміння визначати основні категорії корекційної психопедагогіки, аналізувати теоретичну інформацію, причинно-наслідкові зв'язки, застосовувати теоретичні знання.

Програма співбесіди є складовою нормативної документації вищого навчального закладу, що забезпечує підготовку здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

Порядок проведення додаткового вступного випробування у формі співбесіди визначається Положенням про приймальну комісію УМО.

Співбесіду зі вступниками проводять фахові атестаційні комісії за розкладом, затвердженим Головою Приймальної комісії.

На початку співбесіди вступник отримує 2 питання з основних модулів програми для проведення співбесіди та аркуш співбесіди. В аркуші співбесіди вступник заповнює змістову частину, записує завдання та зміст відповідей на завдання. Під час співбесіди члени фахової атестаційної комісії оцінюють відповіді та фіксують оцінки в аркуші співбесіди (від 0 до 50 балів за кожну відповідь). Аркуші співбесіди після її завершення підписуються екзаменаторами та вступником і передаються у Приймальну комісію для зберігання в особових справах вступників.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ СПІВБЕСІДИ

КОРЕКЦІЙНА ПСИХОПЕДАГОГІКА

Загальні засади корекційної педагогіки. Предмет і завдання корекційної педагогіки, її зв'язки зі спеціальною психологією та медициною. Галузі корекційної педагогіки (сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедагогіка, корекційна психопедагогіка, ортопедагогіка). Основні поняття корекційної педагогіки. Значення курсу „Корекційна педагогіка” в системі підготовки сучасного педагога. Розуміння норми і аномалії у психофізичному розвитку особистості. Екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку. Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях інтелекту. Розумово відсталі діти. Поняття, ступені і форми розумової відсталості. Основні психологічні особливості розвитку та навчально-пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів. Диференційований та індивідуальний підхід до розумово відсталих дітей в процесі навчання. Особливості змісту освіти розумово відсталих дітей. Розумово відсталий учень в дитячому колективі. Опора на позитивні якості і переважно збережені можливості дитини в корекційно-виховному процесі. Основні психолого-педагогічні „правила” підходу до розумово відсталих дітей в умовах інклюзивного навчання.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при ЗПР. Діти з затримкою психічного розвитку. Проблема вивчення, навчання та виховання дітей із ЗПР. Типологія ЗПР (класифікація К.С. Лебединської). Особливості психічних процесів дітей із ЗПР та їх навчальної діяльності. Зміст освіти дітей із ЗПР. Індивідуальний підхід до дітей із ЗПР в умовах інклюзивного навчання.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки (питання корекційної психопедагогіки). Діти з відхиленнями емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки. Види порушень емоційно-вольової сфери. Адаптивна поведінка дітей та підлітків. Психічні стани учнів та їх вплив на навчальну діяльність, поведінку і формування характеру. Дитячий аутизм. Роль педагога та психолога у діагностиці, попередженні та корекції порушень емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки. Детермінуюче та корекційно-педагогічне значення колективних форм діяльності дітей із вадами емоційно-вольового розвитку та поведінки.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях рухової сфери (питання ортопедагогіки). Діти з порушенням опорно-рухового апарату та моторного розвитку. Дитячий церебральний параліч. Врахування особливостей порушень моторної сфери у різних видах навчальної діяльності дітей, організації їх спілкування та участі у позакласній роботі. Комплексні порушення психофізичного розвитку дітей, їх види та врахування в умовах інклюзивного навчання.

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Загальні питання спеціальної психології. Предмет і завдання спеціальної психології. Методи та принципи дослідження у спеціальній психології. Поняття «дитина з порушенням психофізичного розвитку». Класифікація порушень психофізичного розвитку. Складові спеціальної психології. Дефект розвитку та його структура.

Загальні питання психології розумово відсталості дитини. Характеристика розумової відсталості. Ознаки розумової відсталості. Види розумової відсталості. Ступені розумової відсталості. Особливості психологічного розвитку розумово відсталих дошкільників та корекція його порушень. Психологічна характеристика пізнавальної діяльності розумово

відсталих учнів та її корекція. Психологічна характеристика та корекція особистості розумово відсталого учня.

Психологічні особливості дітей з порушеннями аналізаторів і мовлення. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням слуху. Причини вад слуху, їх діагностика та їх класифікація. Психологічні особливості розвитку особистості при глибоких порушеннях зору. Класифікація осіб з порушеннями зору, її значення для корекційно – реабілітаційної практики. Психологічні особливості розвитку особистості при тяжких порушеннях мовлення. Анатомо – фізіологічні механізми мовлення і основні закономірності його розвитку у дитини. Клініко – педагогічна та психолого – педагогічна класифікація мовленнєвих порушень. Психологічні особливості розвитку дітей із ДЦП, ЗПР, відхиленнями в емоційно – вольовій сфері та соціальній поведінці.

Психологічні особливості розвитку особистості при порушеннях рухової сфери. Діти з порушенням опорно – рухового апарату та моторного розвитку. Дитячий церебральний параліч (ДЦП), його основні прояви. Врахування особливостей порушень моторної сфери у різних видах навчальної діяльності дітей, організація їх міжособистісного спілкування.

Психологія дітей із затримкою психічного розвитку. Загальна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Типологія ЗПР (класифікація Лебединського).

Діти з синдромом аутизму та аутичних рис. Поняття аутизму. Симптоми дитячого аутизму, що найбільш діагностуються.

Комплексні порушення психофізичного розвитку. Діти з відхиленнями емоційно – вольової сфери та соціальної поведінки. Види порушень емоційно – вольової сфери. Психопатичні форми поведінки.

ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗНАТЬ АБИТУРИЄНТІВ

КОРЕКЦІЙНА ПСИХОПЕДАГОГІКА

1. Предмет і завдання корекційної педагогіки, її зв'язки зі спеціальною психологією та медициною.
2. Галузі корекційної педагогіки (сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедагогіка, корекційна психопедагогіка, ортопедагогіка).
3. Екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку.
4. Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.
5. Поняття, ступені і форми розумової відсталості.
6. Основні психологічні особливості розвитку та навчально-пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів.
7. Диференційований та індивідуальний підхід до розумово відсталих дітей в процесі навчання.
8. Особливості змісту освіти розумово відсталих дітей.
9. Проблема вивчення, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку.
10. Типологія ЗПР (класифікація К.С. Лебединської).
11. Особливості психічних процесів дітей із затримкою психічного розвитку та їх навчальної діяльності.
12. Види порушень емоційно-вольової сфери.
13. Адаптивна поведінка дітей та підлітків.
14. Психічні стани учнів та їх вплив на навчальну діяльність, поведінку і формування характеру.
15. Дитячий аутизм.
16. корекційно-педагогічне значення колективних форм діяльності дітей із вадами емоційно-вольового розвитку та поведінки.
17. Діти з порушенням опорно-рухового апарату та моторного розвитку.
18. Дитячий церебральний параліч.
19. Врахування особливостей порушень моторної сфери у різних видах навчальної діяльності дітей, організації їх спілкування та участі у позакласній роботі.
20. Комплексні порушення психофізичного розвитку дітей, їх види та врахування в умовах інклюзивного навчання.

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

1. Предмет і завдання спеціальної психології.
2. Поняття «дитина з порушенням психофізичного розвитку».
3. Класифікація порушень психофізичного розвитку.
4. Складові спеціальної психології.
5. Дефект розвитку та його структура.
6. Характеристика та ознаки розумової відсталості.
7. Види та ступені розумової відсталості.
8. Психологічна характеристика пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів та її корекція.
9. Психологічна характеристика та корекція особистості розумово відсталого учня.
10. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням слуху.
11. Причини вад слуху, їх діагностика та їх класифікація.
12. Психологічні особливості розвитку особистості при глибоких порушеннях зору.
13. Класифікація осіб з порушеннями зору.
14. Психологічні особливості розвитку особистості при тяжких порушеннях мовлення.
15. Діти з порушенням опорно-рухового апарату та моторного розвитку.
16. Дитячий церебральний параліч (ДЦП), його основні прояви.
17. Врахування особливостей порушень моторної сфери у різних видах навчальної діяльності дітей.
18. Загальна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.
19. Симптоми дитячого аутизму, що найбільш діагностуються.
20. Психопатичні форми поведінки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бех І.Д. Виховання особистості. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К.: Либідь, 2003. – С. 3 – 6.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Нав. посіб. Вид. 4-те, перероб., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 616 с. (базовий підручник).
3. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи у допоміжній школі. – К., 1998.
4. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / В. А. Липа. – Донецк, 2002. – 327 с.
5. Основы специальной психологии. /Под ред.. Кузнецовой Л.В., - М., Академия, 2002. – 425с.
6. Педагогіка: Навч. посібник /В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2006. – 400с.
7. Пехота О.М., Старева А.М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: Монографія. – 2-ге вид. доп. та перероб. – Миколаїв: Іліон, 2007. – 272 с.
8. Психологія розумово відсталої дитини: підруч. / В.М. Синьов, М.П. Матвєєва, О.П. Хохліна. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
9. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учеб. пособие. – М.: Нар. образование, 1998. – 256 с.
10. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: в 2 ч. / В. М. Синьов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – Ч.1. – 241 с., – Ч.2. – 223 с.
11. Сорокин В.М. Специальная психология: учебное пособие. .- СПб.: Питер, 2003.- 304 с.
12. Специальная педагогика. / Под.ред. Н. М. Назаровой. – М., 2001.

Додаткова

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. – К.: Освіта, 1991. – 110 с.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Освітні технології: Навч. – метод. посіб. /О.М. Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
4. Ротенберг В.С., Бондаренко С.М. Мозг. Обучение. Здоровье: Кн.для учителя. – М.: Просвещение, 1989. – 239 с.: ил.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2004. – 335 с.
6. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: Пособие для учителя. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – 383 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова – www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof> – Загол. з екрана.
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Загол. з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://osvita.in.ua/index.php?option>. Загол. з екрана.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Вступне випробування (співбесіда) проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДВНЗ «УМО».

На співбесіду вступник з'являється з паспортом. На початку співбесіди вступник отримує 2 питання, які містять завдання з предметів програми для проведення співбесіди, та аркуш співбесіди. В аркуші співбесіди вступник заповнює змістову частину, записує завдання з отриманих ним питань та відповіді на завдання. Під час співбесіди члени фахової атестаційної комісії оцінюють відповіді та фіксують оцінки у аркуші співбесіди.

Час проведення співбесіди з вступниками – 0,25 год. кожному членові комісії на одного вступника.

За результатами вступного випробування (співбесіди) проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями (див. табл. 1).

Таблиця 1

Шкала критеріїв оцінки рівня фахових знань абітурієнтів

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта
0-20 балів	Незадовільний	Абітурієнт не усвідомлює змісту питань, тому його відповіді не мають безпосереднього відношення до поставлених питань. Повна відсутність умінь міркувати. Правильність та повнота відповідей на питання становить < 50%. У абітурієнта відсутня просторова уява, необхідна для відповіді на запитання.
20-50 балів	Задовільний	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту питань. Правильність та повнота відповідей на питання становить < 75%. Абітурієнт погано володіє засобами відтворення.
50-90 балів	Достатній	У відповідях на питання допускаються деякі неточності

		або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Правильність та повнота відповідей на питання становить >75%. Відповіді на питання містять окремі неточності і незначні помилки.
90-100 балів	Високий	Абітурієнт дає правильні відповіді на питання. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу. Повнота та правильність відповідей на питання \approx 100%.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0 до 20 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для відбору для рекомендації до зарахування до ДВНЗ «УМО».

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. На підставі результатів співбесіди фахова атестаційна комісія приймає рішення: «допустити до фахового вступного випробування» або ж «не допустити до фахового вступного випробування» вступника.